

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

מדיה וחופש הביטוי

תקשורת לכיתות ז'-ט'

שם המורה: קרן קטקו איילי

מה נלמד היום

מדיה

חופש
הביטוי

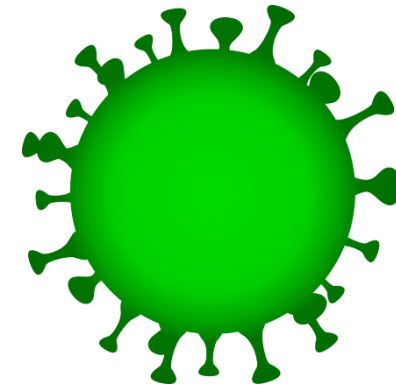

Image by [Vektor Kunst](#) from [Pixabay](#)

מדיה

מי? ← אומר מה? ← באיזה ערוץ? ← למי? ← באיזו השפעה?
מוען ← מסר ← אמצעי ← נמען ← אפקט

מדיה

- משנה את המשמעות של מרחק גאוגרפי
 - מאפשרת עליה דרמטית בנפח התקשורת
 - מספקת תקשורת מהירה יותר
 - מייצרת אפשרות לתקשורת אינטראקטיבית
 - מאפשרת לצורות תקשורת שהיו מופרדות בעבר לחפוף ולהתמזג
- (וו. ראסל ניומן)

"ההופעה של טכנולוגיות דיגיטליות
חדשות מסמלת שינוי פוטנציאלי רדיקלי
באשר למי ששולט באינפורמציה,
בחווייה ובמשאבים".
(אנדרו ל. שאפירו)

תקשורת וחופש הביטוי

Image by OpenClipart-Vectors from Pixabay

- **חופש הביטוי** הוא זכותו של כל אדם להביע את דעתו ולומר את שברצונו לומר, מבלי שיוטלו הגבלות שרירותיות על כך, ובכל הדרכים המשמשות לכך: דיבור, כתיבה, צילום, הסרטה וכל דרך תקשורת אחרת.
- **"כל אדם זכאי לחירות הדעה והביטוי"** (מתוך ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם) - עקרון חופש הביטוי הוא הרחבה של עקרון חופש הדיבור.

זכויות הקשורות בחופש הביטוי

- **זכותו של אדם להעביר מסר רעיוני** כלשהו בצורות שונות: בכתב, בעל פה, בדרכים בלתי מילוליות, בהפגנה וכדומה.
- **חופש הדעה** - "אינני מסכים למילה מדבריך, אך אהיה מוכן להיהרג על זכותך לומר אותם" (וולטר).
- **חופש העיתונות** - זכותם של אמצעי התקשורת לאסוף מידע שידיעתו ופרסומו חיוניים למשטר חברתי ולממש תקינים.
- **זכות הציבור לדעת** - הזכות לפרסם, להציג ולהפיץ מידע.
- **חופש המידע** - זכותו של האזרח לגשת למידע המוחזק בידי רשויות הציבור.

חופש הביטוי באמנת זכויות הילד (סעיף 12)

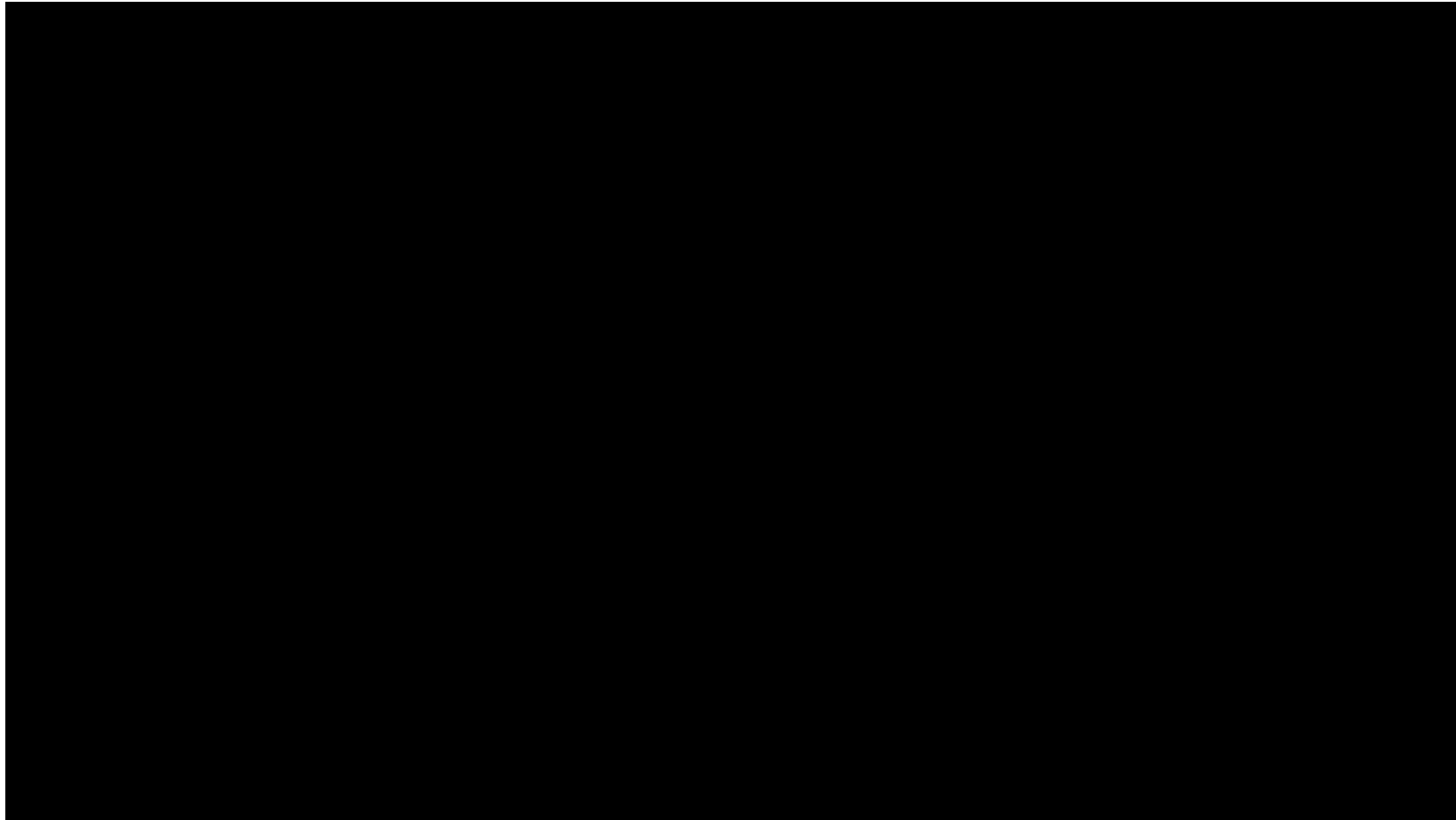
מדינות אשר חתמו על האמנה יבטיחו לילד המסוגל לגבש דעות משלו את הזכות להביע דעות אלו בחופשיות בכל העניינים הנוגעים לו, ויתנו לדעותיו של הילד משקל ראוי, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו.

למטרה זו תינתן לילד הזדמנות להישמע בכל הליך שיפוטי או מנהלי הנוגע לו, בין במישרין ובין באמצעות נציג או גוף מתאים, באופן המתאים לסדרי הדין שבדין הלאומי.

Image by simple_tunchio from Pixabay

יש לי הזכות לביטוי עצמי

זכויות התלמיד – הזכות להישמע

- זכות התלמידים/ות **לבקש ולקבל מידע** בכל הנוגע אליהם. הפנייה צריכה להיעשות בנימוס, על מנת שלא לפגוע בזכויותיהם של אחרים.
- זכות התלמידים/ות **לומר את דעתם**, אלא אם יש בכך פגיעה בזכויות האחרים. חובתכם שלא לפגוע או להשפיל אחרים.
- זכות התלמידים/ות **לפנות אל כל אחד מהמורים, אל המנהל/ת ואל גורמים במשרד החינוך כדי לשוחח עמם על מצבכם והרגשתכם בבית הספר, ובתנאי שפניתם אל הגורמים השונים הגורמים השונים על פי הסדר ההיררכי במערכת.**
- זכות התלמיד והוריו **לפנות למועצה הפדגוגית או אל הנהלת בית הספר ולהגיש ערעור** על החלטה שהתקבלה לגבי התלמיד.

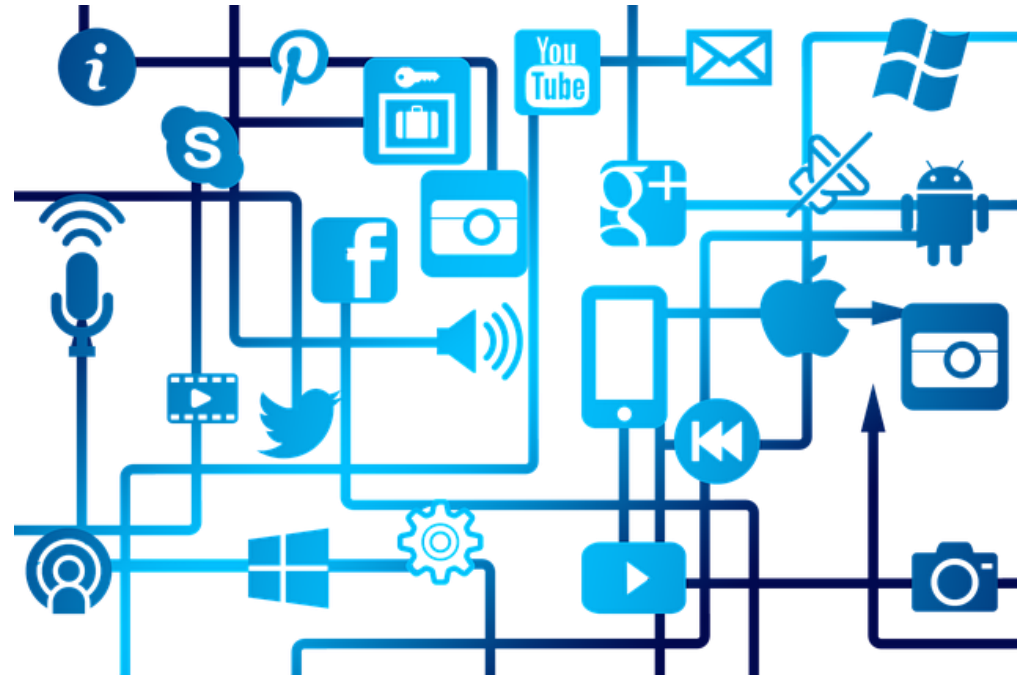
זכויות התלמיד – הזכות להשתתפות

- זכות התלמיד/ה להיות שותף בבחירת מועצת התלמידים.
- זכות התלמידים/ות לבחור ולהיבחר במסגרת בית הספר, מחוזית וארצית תוך שמירה על כבוד המתחרים וכבוד המעמד.
- זכות התלמידים/ות לדעת מה מחליטה מועצת התלמידים, גם אם אינם חלק ממנה.
- זכות התלמידים/ות לדעת מהם נהלי בית הספר – בשפה המדוברת בבית הספר.
- זכותכם/ן להשתתף בהחלטות חשובות לגביכם.

Image by dschap from Pixabay

מדוע חשוב להגן על חופש הביטוי?

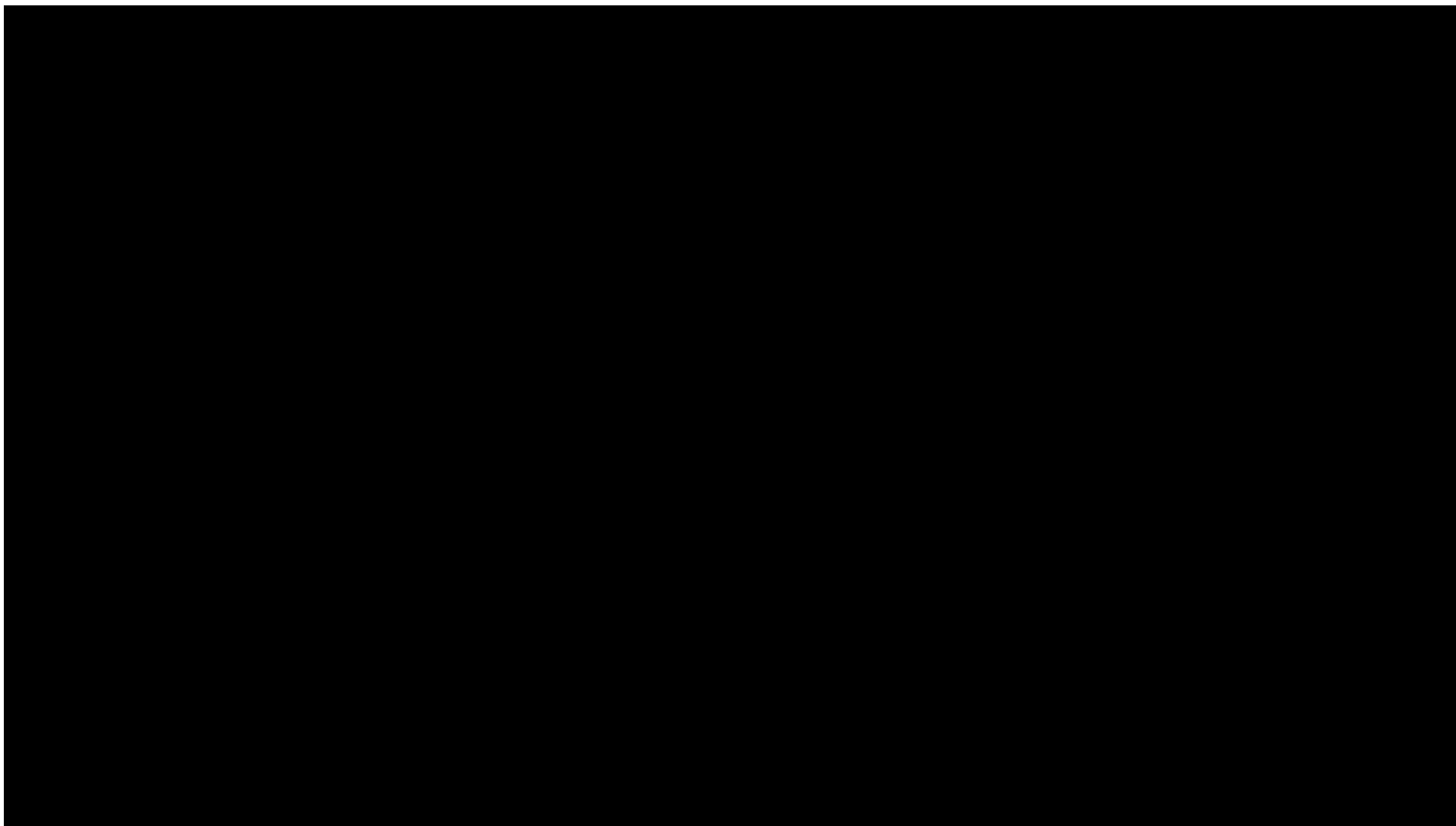

ומה חשיבותה של המדיה בכך?

חופש הביטוי חשוב בכדי שאת/ה תוכל/י

- לשמור את חופש המצחיק ומנותח

גבולות חופש הביטוי – האם מותר להגיד כל דבר?

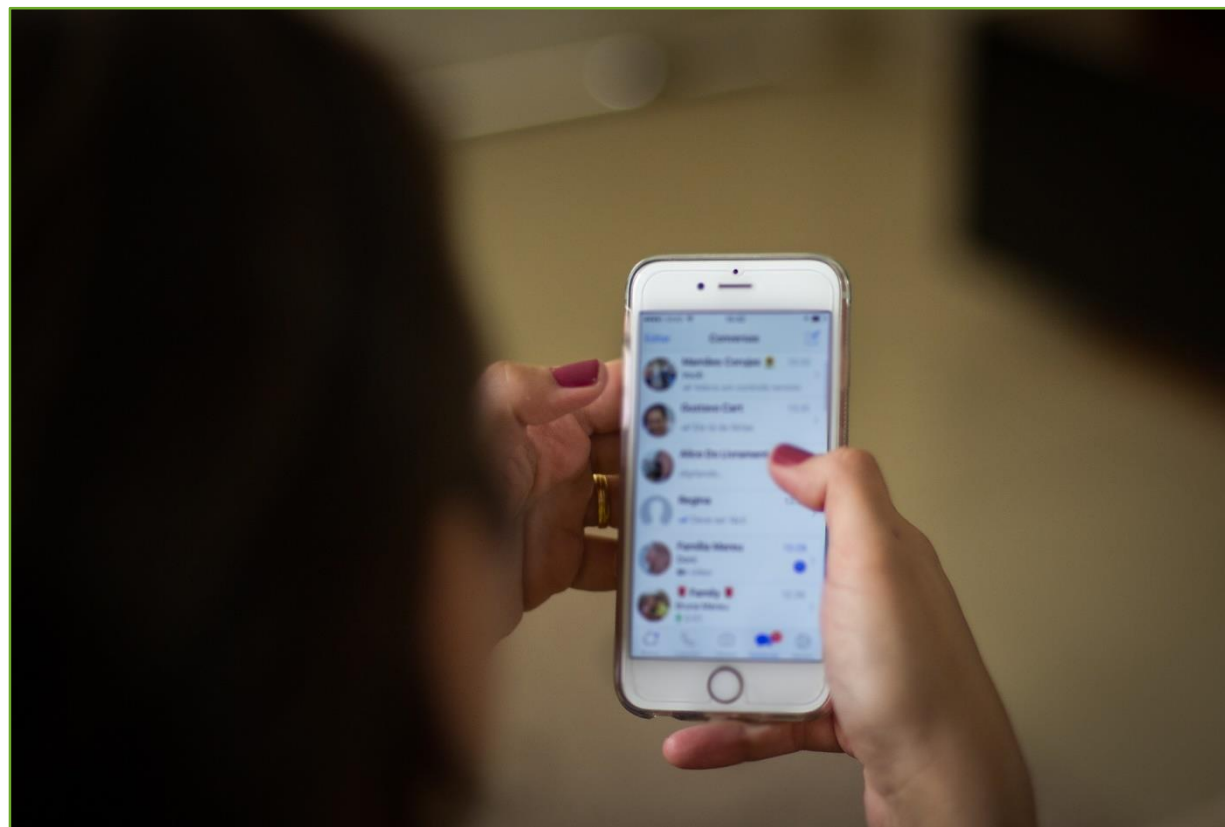

Image by [brunamereu](#) from [Pixabay](#)

חופש הביטוי ולשון הרע

"לא הקורונה תהרוג אותנו כי אם לשון הרע"

פרסום מסלולה של חולה מספר 47 עורר זעם רב. היא הואשמה בהפצה מכוונת של המחלה, בחוסר אחריות והושמה ללעג רב. עכשיו היא משיבה באומץ למבקרים ומספרת: "אני סופגת טלפונים אנונימיים, איומים על חיי וטענות קשות מצד אנשים שאני לא מכירה"

פורסם 12/03/20 11:05

היסטריה וכזבים במערכת החינוך: "צריך להתרחק מהבת של קורונה"

ברקע ההחלטה לשלוח אלפי תלמידים לבידוד, גועשות קבוצות הוואטסאפ של הורים עם מידעים כוזבים על אודות השלכות הנגיף. באשקלון קראו הורים להשבתה רק משום שתלמיד שב ממדינה אירופית: "כשילדים כמוהו יחזרו לבית הספר יסמנו אותם כמצורעים, אף אחד לא ירצה לשחק איתם"

אדיר ינקו פורסם: 05.03.20 12:57

"כתבו לי 'הלוואי שתהיי החולה הראשונה שתמות'. זו הרגשה נוראית"

בחקירה האפידמיולוגית שפורסמה נכתב בטעות כי רבקה גלט הסתובבה במקומות ציבוריים לאחר שביקרה את בעלה בבידוד - והתגובות המרושעות לא איחרו להגיע • בצעד אמיץ החליטה להיחשף

הילה טימור אשור //

פורסם ב: 26.03.2020 15:29 | עודכן ב: 26.03.2020 16:20 / 60

חופש הביטוי ולשון הרע

יום שני ב-20:46

ל בכיתה א' הייתה מסיבה בשיכבה מסיבה חשובה ! התאמנה ושרה רקדה ושמחה וחיכתה ... כולם הוזמנו האחיות האמהות והסבתות לראות את הילדות המאושרות והרוקדות , רק אמא שלה לא יכלה להגיע כי היא הייתה באיטליה עוד בזמן שהמצב לא היה חמור , וכשהיא חזרה משם אמרו לה שהיא צריכה להיכנס לבידוד ... לא ראתה את אמא שלה כמעט שלוש שבועות כי כשאמא חזרה הייתה צריכה לנסוע מהר לסבתא ... כי שם הכי בטוח בעבורה ... אבל עוד לפני שהתברר משהו האמא קיבלה טלפונים מאמהות ומצוות הבית הספר טלפונים שהכאיבו לה ככ ... לא רצויה בבית הספר וכמובן לא במסיבה!!! (מובן שהאמא לא התכוונה להגיע הרי היא נוהגת לפי ההנחיות הידועות) היא הסבירה שלא ראתה את הילדה כשחזרה והילדה לא הייתה בכלל בסביבתה אבל הטעם ניפגם ולמסיבה הגיעה רק עם סבתא , עצובה ובודדה ... עם דיבורים מאחורי הגב שז'אתי הבת של ... קורונה ... צריך להתרחק ממנה ... מה חטאה ילדה כבת 6 וחצי שכל רצונה להשתתף במסיבה ? אמא לא נמצאת אבל לפחות קצת... להנות... ולשיר לסבתא שמצלמת בשביל אמא שאיננה ... אני בטוחה של הפצע ישאר בלב הרבה זמן ... ואנחנו מה נגיד לה ????

דודה שכותבת בכאב מר ...

11 במרץ ב-19:08

הי, זו אני 🙄🙄🙄🙄

זו שסיפרו לכם בחדשות שהלכה לבקר את בעלה החולה קורונה בבידוד ואז הסתובבה בכל מקום אפשרי כדי להדביק אתכם.

אממה למרות מה שסיפרו לכם, לא הלכתי לבקר אותו מעולם...

הוא גם לא היה בבידוד כשנפגשנו.

אה , גם לא בילינו בסקי באיטליה, או חזרנו מחופשה מפנקת בתאילנד.

בעלי חולה מספר 29 הוא נהג אמבולנס.

במוצש לקחתי את בעלי יואל לבי"ח כשהבנו שדלקת הריאות שלו מחמירה... שם הועלתה לראשונה המילה קורונה ומידית - נלקח מאיתנו לבידוד ונאסר עלינו כל מפגש.

אנשי אבטחה הגיעו לשלוח אותנו הביתה לבידוד אותי ואת שני ילדיי. ושם נשארנו עד הטלפון שקיבלנו בערב שכולנו חולים, רק אז פגשתי את בעלי-לראשונה -מאז התבשרנו שהוא חולה. כשאנחנו כולנו תחת אותו הסטטוס בדיוק...

מאז פורסם המקרה , פירסמו את כל המקומות בהם ביקרתי ביום חמישי האחרון, אז כאמור לא ידעתי בכלל שמישהו מאיתנו חולה. זה לא הפריע לאנשים לקרוא לי בשמות גנאי ולהאשים אותי באישומים נוראיים.

במהלך 48 השעות האחרונות אני סופגת טלפונים אנונימיים, אימים על חיי וטענות קשות מצד אנשים שאני לא מכירה , ופה ממתקן הבידוד בבית החולים ובשארית כוחותי אחרי התופת שאנחנו עוברים, אני מבקשת להעביר פה מסר אחד חד וברור לעם ישראל: לא הקורונה תהרוג אותנו. כי אם לשון הרע.

תנו לי לספר לכם מי זה בעלי. בעלי נהג אמבולנס מזה 10 שנים. כל כולו נתינה ללא הבדלי גזע דת מין. מאז ומעולם פעל למען בריאות הציבור והנחיות משרד הבריאות הינם נר לרגלנו בבית.

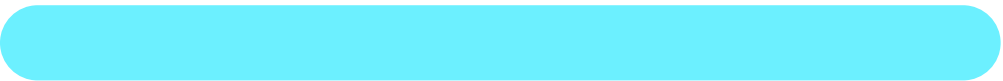
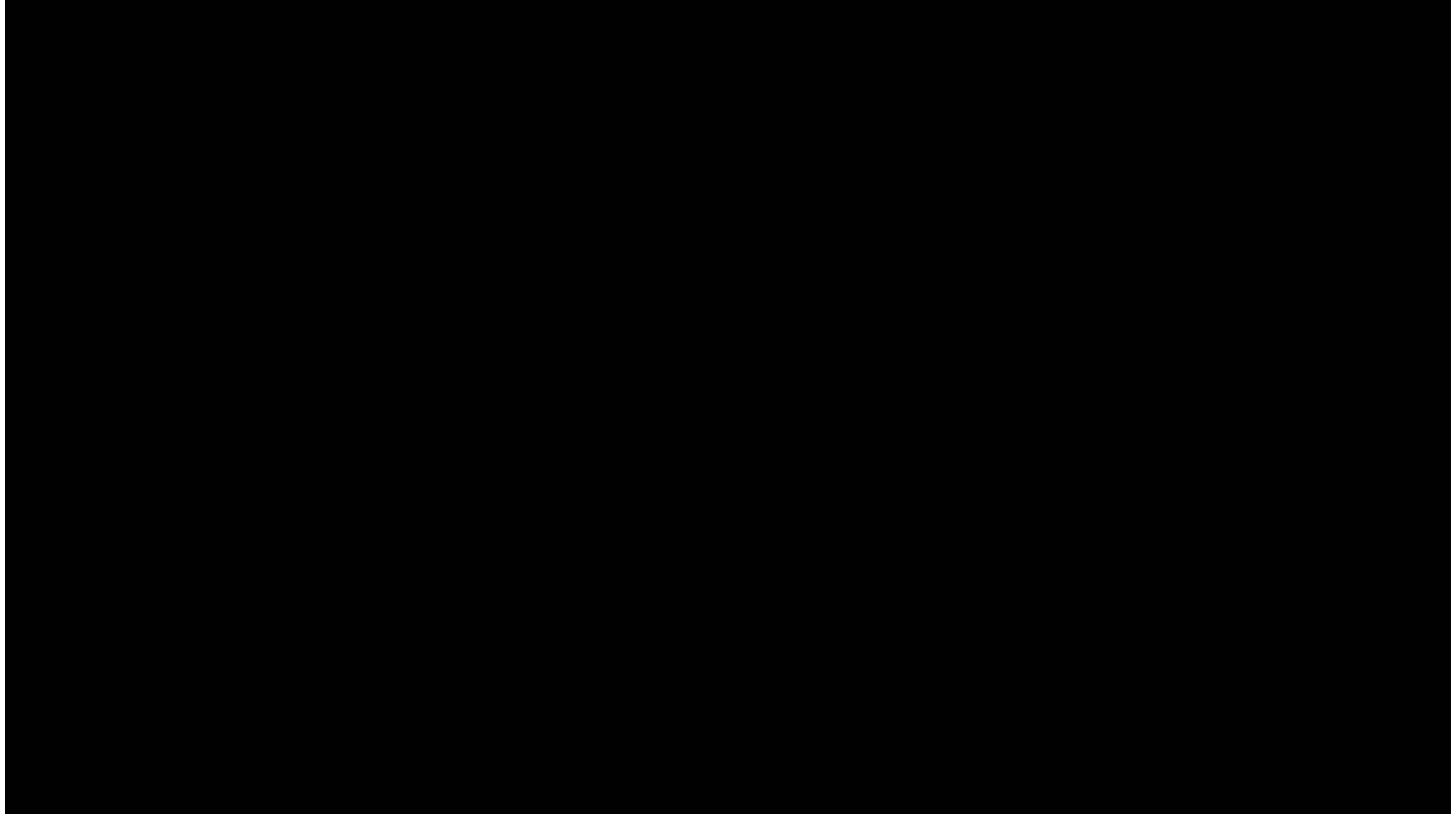
עכשיו תראו, אין לי ציפיה מהעיתונות שלא תעשה שימוש באיזה כותרת צהובה מופצצת כזו שתזכה אותי במטר ברכות מטוקבקיסטים... באמת שלא.

אבל כן יש לי ציפיה מכם. עם ישראל. שיפעיל דקה שיקול דעת. שינשום רגע בתוך כל הפניקה חסרת הפרופורציה הזו שנכנסנו אליה מבלי שנבחין בין רע לטוב. מבלי שנלמד זכות.

עם ישראל יקר ואהוב שלי, האם עולה בדעתכם כי אדם שאובחן חולה קורונה ידביק במכוון אנשים?? עזבו אנשים- את דמו ובשרו - משפחתו הקרובה?

מה קורה לנו? האם ירדנו מהפסים לגמרי?

האם ההיסטריה הופכת אותנו כבר למטומטים לגמרי?

רגע של מחשבה

- האם אי פעם נפגעת, או חבר/ה שלך נפגע/ה, בעקבות דבר מה שנאמר עליו/ה באחת מהרשתות החברתיות?
- מה הרגשת? ומה חשבת?
- איזה סוג של פגיעה זאת היתה?

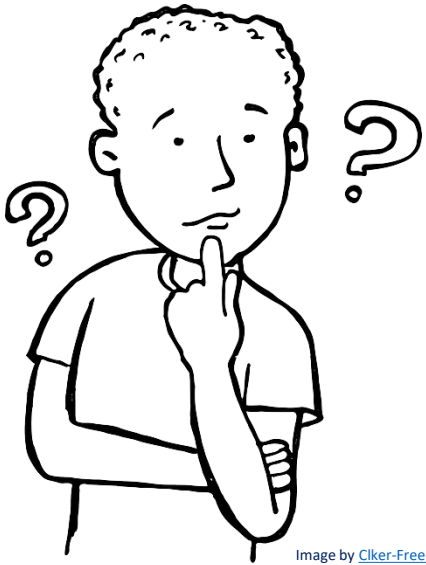

Image by Ckier-Free-Vector-Images from Pixabay

מגבלות חופש הביטוי ברשת החברתית

ביטויים שגורמים להסתה –

- ביטויים המעודדים אחרים להשתמש באלימות. למשל, לשכנע חבר שיפגע בילד אחר. זוהי **הסתה**.

רשת האינטרנט מגלמת בתוכה את הפוטנציאל למימוש חופש הביטוי של כל אדם באופן מרבי, ולצדו גם את הפוטנציאל של שימוש לרעה במדיום זה.

מגבלות חופש הביטוי ברשת החברתית

ביטויים שפוגעים בשם הטוב שלי או של מישהו אחר –

- לומר משהו רע ולא נכון על מישהו –
לבייש מישהו – שיימינג.

עדיף פיימינג!...

מגבלות חופש הביטוי ברשת החברתית

ביטויים שפוגעים בפרטיות –

- סוגים שונים של פגיעה בפרטיותם של אחרים. למשל, חשיפה של פרטים אישיים של אחרים/ות ברשת.

חופש הביטוי וחופש העיתונות

- עיתונות חופשית הינה תנאי הכרחי למשטר ייצוגי, לממשל תקין והוגן, לחירויות האדם.
- "חופש העיתונות הוא זכות כמו זכויות רבות יסודיות אחרות, וגם חירות כחירויות אחרות; והיא איננה זכות של העיתונות ואיננה זכות של עיתונאי. היא זכות של כל אחד ואחד מאיתנו. היא זכות הפרט. זכותי היא לקבל בצינורות האפשריים והמקובלים והחוקיים את האינפורמציה הטובה והמדויקת..." (מתוך חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה 1965).
- חופש העיתונות הוא מאושיות הדמוקרטיה.

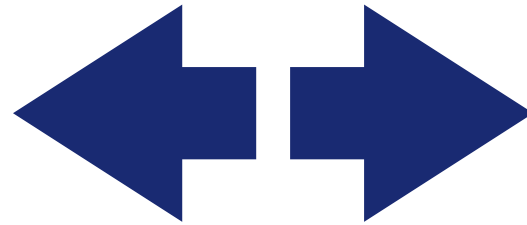

Image by Gerd Altmann from Pixabay

ערכים מתנגשים

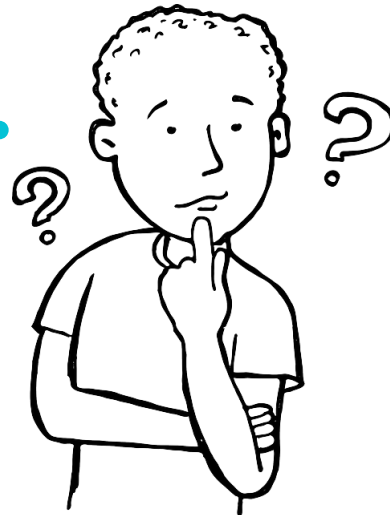
זכות הפרט לכבוד, לשם
טוב ולפרטיות

הזכות לחופש
היצירה וחירותה

חופש הביטוי
וחופש העיתונות

• האם את/ה יכול/ה לחשוב על
דוגמאות להתנגשות כזו?

דוגמאות להתנגשות בנושא חופש הביטוי ויצירה במדיה

עו"ד נחום אורן, גלובס, 15.9.1999

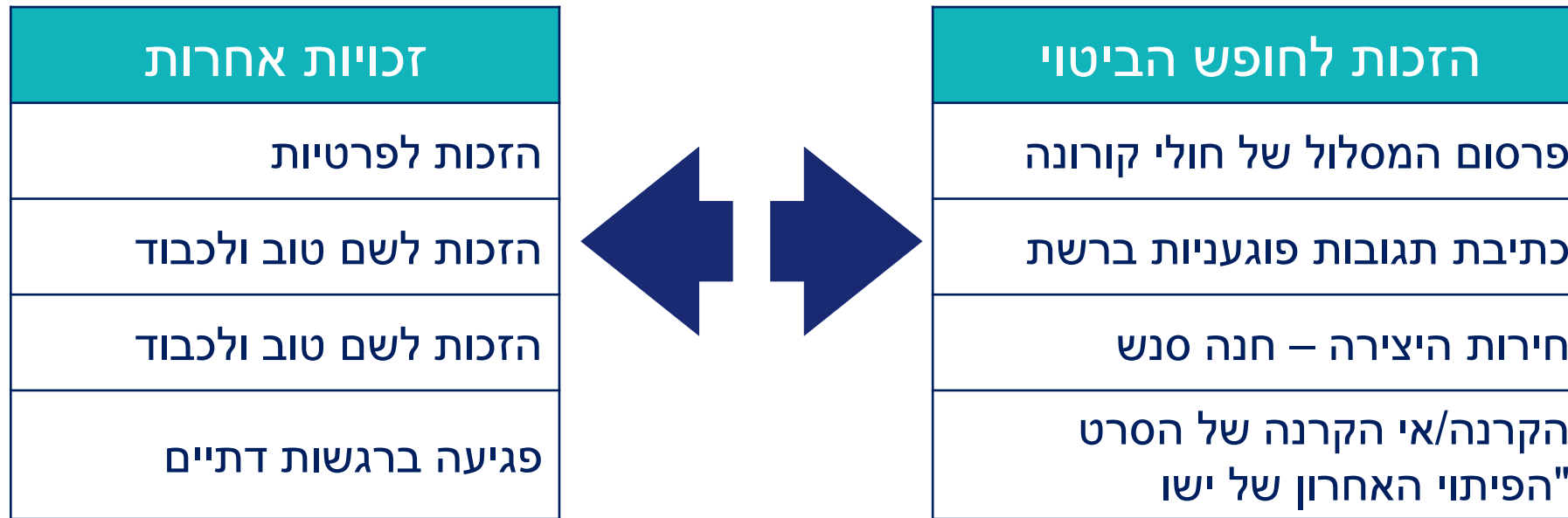
שמה הטוב של חנה סנש מול חופש היצירה

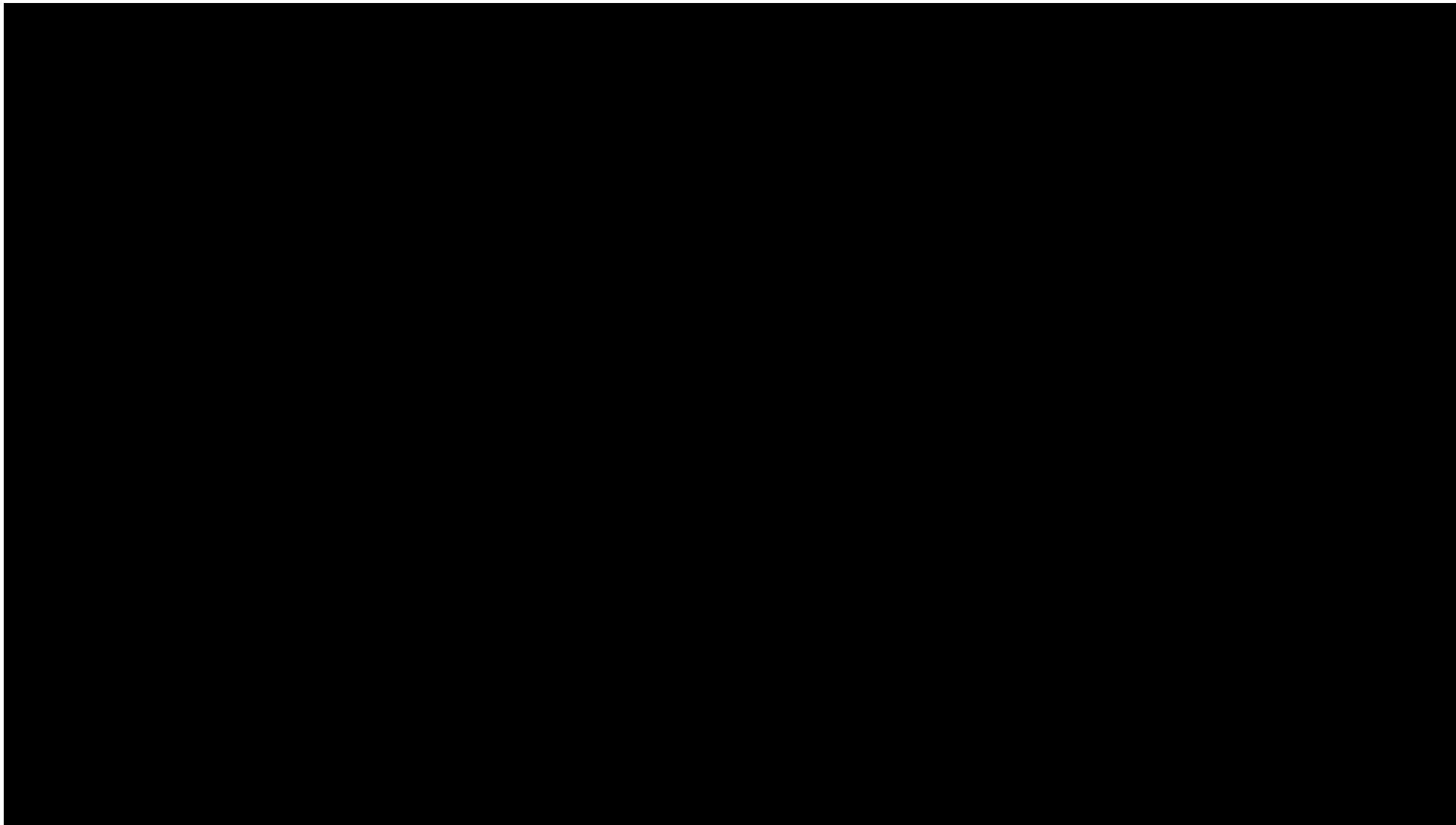
פסק הדין בעניין שידור הדרמה "משפט קסטנר" בערוץ 1, שפורסם בחודש יולי, הינו החמצה גדולה: במקום לתרום למשפט הישראלי פסק דין ממצה הקובע הלכות בנושאי לשון הרע בתוך יצירה דוקודרמטית ולשון הרע על אדם שאינו בין החיים, הסתפקו שופטי הרוב בהרצאה על חופש הביטוי, אשר חוזרת על השקפות שכבר ביטאו בהחלטות קודמות

כאשר ביקשה המועצה לביקורת סרטים ומחזות לפסול לפני מספר עשורים את הקרנתו של הסרט "הפיתוי האחרון של ישו" של מרטין סקורזסה, בנימוק שיש בו כדי לפגוע ברגשות הדת של נוצרים. בית המשפט ציין כי הסרט מוקרן במדינות נוצריות רבות, וקבע כי פגיעתו של הסרט אינה די חמורה עד שיצדיק הגבלת חופש הביטוי של יוצריו. כך גם, כאשר בג"צ ביטל את החלטת המועצה לביקורת סרטים לפסול את הסרט "אימפריית החושים" בהיותה "תועבה". בית המשפט קבע, כי על אף שהסרט מעורר תאבת בשרים טמאה, יש הרואים בו יצירת אמנות. לכן יש להתיר את הקרנתו.

עו"ד טוני גרינמן, על חופש הביטוי האמנותי ועישון, זכויות יוצרים ושות'

ערכים מתנגשים – דוגמאות

לסיכום

אז מה היה לנו?

- למדנו מושגים – מדיה, חופש ביטוי, חופש העיתונות, זכויות הילד, זכות התלמיד למידע ולהשתתפות.
- הבנו מה מותר ומה אסור להגיד במסגרת חופש הביטוי ברשת החברתית – הגבלות חופש הביטוי ולשון הרע.
- ראינו שקיימת התנגשות בין זכויות וזיהינו מהי התנהגות ראויה כאשר ערכים מתנגשים.

נוהל שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות

השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת באמצעות פנייה לדוא"ל

rights@education.gov.il